

INTERWENCJA KRYZYSOWA W PRZYPADKU WYKORZYSTANIA SEKSUALNEGO

Opracowanie:
mgr Jolanta Sajkowska
mgr Agnieszka Wilczyńska

„Dzieci nie są w stanie same powstrzymać sprawców wykorzystania seksualnego. My, dorośli, musimy się nauczyć dostrzegać dziwne, zagrażające zachowania innych ludzi wobec naszych dzieci. Musimy się nauczyć, jak należy postępować wtedy, kiedy podejrzewamy, że jakaś osoba krzywdzi seksualnie dziecko.”

Fundacja Dzieci Niczyje

Przemoc seksualna to inaczej zachowania seksualne angażujące dziecka. Odnosi się do aktywności, których celem jest stymulacja seksualna. Nie dotyczy kontaktu z genitaliami dziecka w celach związanych ze sprawowaniem opieki nad dzieckiem.

Zachowania takie dzielą się na:

- zachowania z kontaktem fizycznym, związanych z dotykiem genitaliów lub/i odbytu i piersi dziewczynek oraz dotykiem tych części ciała partnera przez dziecko. Wyróżnia się dwa typy zachowań z kontaktem fizycznym:
- penetracja – gdy wagina, odbytu lub usta dziecka są penetrowane przy użyciu penisa, palca lub innych przedmiotów
- kontakt bez penetracji – dotykanie intymnych części ciała dziecka, całowanie o charakterze seksualnym oraz dotykanie przez dziecko intymnych części ciała partnera;
- zachowania bez kontaktu fizycznego takie jak: ekshibicjonizm, voyeurizm (podglądanie, doprowadzanie do eksponowania genitaliów przez dziecko) oraz włączanie dziecka w oglądanie lub produkcję materiałów pornograficznych. Ta forma wykorzystywania zawiera również składanie dziecku propozycji o charakterze seksualnym i werbalne molestowanie dziecka (np. lubieżne komentarze na temat ciała dziecka)

O przemocy seksualnej mówimy gdy:

- różnica wieku między ofiarą i sprawcą jest 3-5lat
- jest różnica w rozwoju ofiary i sprawcy (emocjonalnego, intelektualnego, fizycznego, społecznego)
- ofiara nie jest w stanie z racji tego co powyżej wyrazić świadomej i dobrowolnej zgody na współżycie (w Polsce to 15 lat)
- jest relacja zależności ofiary od sprawcy (autorytet, zaufanie)

Co świadczy o wiarygodności dziecka, nawet bez diagnozy:

1. *Podawanie detali* - czas, miejsce, otoczenie, odczucia cielesne, zapach, smak
2. *Poziom opisu i występowanie spontaniczności* - opisywanie konkretów i zachowań wobec dziecka w języku dziecka, stosuje składnie i słownictwo wynikające z wieku, jest spontaniczne w reakcjach
3. *Afekt* – dziecko wykorzystywane zadaje pytania o sens doznanej krzywdy, jest zawstydzone, może zamykać się w sobie, odmawiać rozmowy, nie patrzeć na rozmówcę gdy omawiana jest przemoc
4. *Sekret* – wypowiedzi dziecka na temat sposobów utrzymywania sekretu może uwiarygodnić wypowiedz dziecka

Podejmowanie interwencji w przypadku podejrzenia wykorzystania:

1. Spotkanie z rodzicami/ z matką w celu określenia form ochrony dziecka (izolacji od sprawcy) do czasu wyjaśnienia sprawy
2. Spotkanie z dzieckiem – próba uzyskania w rozmowie większej ilości informacji, nie musi to być diagnoza, jeżeli jest podejrzenie wykorzystania ze stosunkiem włącznie to można skierować dziecko do lekarza (stany zapalne, otarcia narządów rodnych, upławy, plamienia)
3. Spotkanie z rodzicami/ z matką po potwierdzeniu prawdopodobieństwa wykorzystania w celu określenia kto zgłosi sprawę do organów ścigania
4. Zgłoszenie pisemne do prokuratury rejonowej (jeżeli sprawcą jest rodzic również do Sądu Rodzinnego)
5. Przygotowanie dziecka do rozprawy sądowej
6. Terapia

Przemoc seksualna jest przestępstwem, więc każdy, kto powziął informacje o zaistnieniu przestępstwa jest zobowiązany je zgłosić.

Powiadamia się Sąd Rejonowy Wydział ds. Rodziny i Nieletnich, gdzie zostało popełnione przestępstwo oraz prokuraturę, gdy podejrzany sprawca mieszka wspólnie z dzieckiem, a gdy jest spoza domu tylko prokuraturę.

Sąd automatycznie powołuje kuratora, który dokonuje pogłębionego wywiadu dotyczącego rodziny. Gdy podejrzany sprawca jest nieletni (do 17 r.ż.) powiadamia się tylko sąd dla nieletnich. Osoby powyżej 15 r.ż. zgłaszają same popełnienie przestępstwa.

Zgłoszenie pisemne powinny zawierać zwroty:

- „zawiadamiam **o podejrzeniu** popełnienia przestępstwa o charakterze seksualnym na szkodę...”
- piszemy „**o zdarzeniu**”
- używamy zwrotów typu „**według relacji dziecka**”, „**dziecko podaje**”, „**w trakcie diagnozy dziecko powiedziało...**” i przytaczamy cytaty dokładnie zanotowanych wypowiedzi dziecka
- piszemy krótko, nie podajemy diagnozy, a do Sądu Rodzinnego ogólnie opisujemy sytuację dziecka
- zgłoszenia dokonuje instytucja, w której pracujemy

oraz dane dziecka (imię nazwisko, miejsce zamieszkania), te dane o sprawcy, które udało nam się uzyskać.

W rozmowie z dzieckiem nie dramatyzuj, ale też nie udawaj, że nic się nie stało. Uwierz w to, co mówi dziecko i docień, że ci powiedziało. Przekonaj je, że to nie stało się z jego winy. Przekonaj je, że będzie teraz chronione, a także, że zrobisz wszystko, by to już się nie powtórzyło. I dotrzymaj słowa.

Pamiętać należy, że jedyny skuteczny sposób pomocy dziecku krzywdzonemu to praca zespołu różnych osób, które ustalają formy wsparcia rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania. Dążyć należy do tworzenia takich lokalnych zespołów. W skład zespołu mogą wchodzić policjanci, pracownicy socjalni, pedagodzy (szkolni, poradniani), psycholodzy (szkolni, poradniani), lekarze pediatrzy, pielęgniarki środowiskowe, kuratorzy (sądowi i społeczni), Domy Dziecka, Świetlice Środowiskowe, Ośrodki dla ofiar przemocy, PCPR, RODK, PPP, Ośrodki interwencji kryzysowej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Prokuratura, Centrum Wolontariatu, fundacje i stowarzyszenia działające na rzecz dziecka i jego rodziny.